

Н. О. Васюк,

к. держ. упр., доцент, докторант кафедри національної економіки та публічного управління Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8493-6644>

Л. А. Гаєвська,

д. держ. упр., професор, професор кафедри національної економіки та публічного управління Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1463-9481>

DOI: 10.32702/2306-6814.2023.16.172

РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ПРОТИДІЇ ДЕЗІНФОРМАЦІЇ В УКРАЇНІ: ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ

N. Vasiuk,

PhD in Public Administration, Associate Professor, Doctoral student of the Department of National Economy and Public Administration, Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

L. Gaievska,

Doctor of Public Administration, Professor,
Professor of the Department of National Economy and Public Administration,
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

IMPLEMENTATION OF THE STATE POLICY OF COUNTERING DISINFORMATION IN UKRAINE: ORGANIZATIONAL AND LEGAL BASIS

У статті досліджено організаційно-правові засади реалізації державної політики протидії дезінформації в Україні та надано пропозиції щодо вдосконалення механізмів її реалізації.

Визначено, що в сучасних умовах російської військової агресії, інформаційної війни, а також розвитку цифрових технологій питання забезпечення інформаційної безпеки та протидії дезінформації набувають важливого значення.

Наголошено, що у 2021 р. створено Центр протидії дезінформації, основною метою якого є забезпечення реалізації заходів щодо протидії всім загрозам національній безпеці та національним інтересам в інформаційній сфері, а також забезпечення інформаційної безпеки України та ін.

Окреслено, що ЄС визначає дезінформацію однією з найбільших загроз для Європи, тому авторами проаналізовано міжнародні нормативно-правові акти щодо реалізації державної політики у сфері протидії дезінформації.

Визначено, що розроблення стратегій удосконалення механізмів державної політики протидії дезінформації має формуватися на основі ефективного та якісного правового забезпечення. З огляду на це у статті проаналізовано законодавство України з позиції забезпечення інформаційної безпеки та ін.

Встановлено, що питання державної політики протидії дезінформації регулюються значною частиною нормативно-правових актів в контексті конституційних гарантій права на інформацію, захисту інформації, а також забезпечення інформаційної безпеки та розвитком медіазаконодавства. Доведено, що чинним законодавством України не визначено поняття "дезінформація" та "протидія дезінформації".

Зроблено висновок, що основними заходами з протидії дезінформації є розвиток критичного мислення у населення та формування навичок медіаграмотності. З огляду на це пропонується розробити та затвердити проєкт Стратегії з медіаграмотності.

З метою удосконалення механізмів реалізації державної політики протидії дезінформації необхідно розробити стратегічні напрями (Стратегію) протидії дезінформації, забезпечення цифрової безпеки, в тому числі і засобами штучного інтелекту (розуму).

The article explores the organizational and legal framework for the implementation of the state policy of counteracting disinformation in Ukraine and proposals for improving the mechanisms for its implementation are presented.

It has been determined that in the modern conditions of Russian military aggression, information warfare, as well as the development of digital technologies, the issues of ensuring information security and countering disinformation are becoming important.

It was noted that in 2021 the Center for Counteracting Disinformation was established, the main purpose of which is to ensure the implementation of measures to counter all threats to national security and national interests in the information sphere, as well as ensuring the information security of Ukraine and the like.

It is clearly noted that the EU defines disinformation as one of the biggest threats to Europe, therefore, the authors analyzed international legal acts on the implementation of state policy in the field of countering disinformation.

It is determined that the development of strategies for improving the mechanisms of state policy to counter disinformation should be formed on the basis of effective and high-quality legal support. Given this, the article analyzes the legislation of Ukraine from the standpoint of ensuring information security and the like.

It has been established that the issues of the state policy of counteracting disinformation are regulated by a significant part of the regulatory legal acts in the context of constitutional guarantees of the right to information, information protection, as well as ensuring information security and the development of media legislation. It is proved that the concepts of "disinformation" and "counteraction to disinformation" are not defined by the current legislation of Ukraine.

It is concluded that the main measures to counter disinformation are the development of critical thinking among the population and the formation of media literacy skills. With this in mind, it is proposed to develop and approve project Strategy for Media Literacy.

In order to improve the mechanisms for implementing the state policy of countering disinformation, it is necessary to develop strategic directions (strategy) for countering disinformation, ensuring digital security, including by means of artificial intelligence (mind).

Ключові слова: дезінформація, протидія дезінформації, фейкова інформація, інформаційна безпека, кібербезпека, медіаграмотність, державна політика протидії дезінформації, механізми реалізації державної політики протидії дезінформації, організаційно-правове забезпечення реалізації державної політики протидії дезінформації.

Key words: disinformation, countering disinformation, fake information, information security, cybersecurity, media literacy, government policy to counter disinformation, mechanisms for implementing the state policy of counteracting disinformation, organizational and legal support for the implementation of the state policy of counteracting disinformation.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

В умовах розвитку цифрових технологій дезінформація є одним із основних загроз для всіх країн світу [1] і для України, зокрема, враховуючи російську військову агресію та сучасну інформаційну війну.

Дезінформація та фейкові новини, які викликають невизначеність та паніку у населення України, а також застосування медіа-платформ і соціальних мереж з метою поширення дезінформації та маніпулювання національною свідомістю виокремлюють як основні загрози, що відбуваються в інформаційній війні [2].

На сьогодні, з початком повномасштабної російської агресії проти України, ще більше зросла потреба в захисті громадян та їх персональних даних в інформаційному просторі. Це і кіберзахист, і — стійкість до дезінформації та її впливу на свідомість людини. Отже, основними навичками під час воєнного стану, які потрібно

удосконалювати, є вміння побудови власного цифрового захисту, розвивати критичне мислення, а також збереження емоційної та психологічної стійкості, а також і стресостійкості [3].

Слід зазначити, що чіткого поняття "дезінформація" не визначено у нормативно-правових актах [1], тож можемо погодитися, що основною ознакою дезінформації, яка відрізняється від поняття "недостовірна інформація", є умисел на її створення і поширення. Іншими словами "дезінформація" — це маніпулятивна інформація, неправдива, оманлива, яка створена навмисне задля політичних, економічних або інших вигод [4].

В зв'язку з цим актуальності набувають питання організаційно-правових засад реалізації державної політики протидії дезінформації.

Актуальність досліджуваного питання підтверджується й тим, що у 2021 році Указом Президента Ук-

раїни було затверджено положення про Центр протидії дезінформації, який створено рішенням Ради національної безпеки і оборони України від 11 березня 2021 року "Про створення Центру протидії дезінформації", уведеного в дію Указом Президента України від 19 березня 2021 року № 106. Основна мета діяльності Центру протидії дезінформації полягає в забезпеченні реалізації заходів щодо протидії всім загрозам національній безпеці та національним інтересам України в інформаційній сфері; забезпеченні інформаційної безпеки України; виявленні та протидії дезінформації; ефективній протидії пропаганді та деструктивним інформаційним впливам і кампаніям; запобіганні спробам маніпулювання громадською думкою [5].

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Проблемним питанням державної політики в інформаційній сфері присвячені праці Т. Джиги, Т. Запорожець, О. Карпенка, А. Осьмака, В. Троня, С. Чукут та ін.

Різноманітним напрямом дослідження питань правового забезпечення інформаційної безпеки та протидії дезінформації, фейкам присвячено праці Р. Басенко, М. Гребенюк, Ю. Довгаль, О. Звоздецька, А. Кравченко, Б. Леонов, А. Марущак, О. Тронько, Р. Шаравара Р. Черниш, Д. Чумаш, та ін.

Так, А. Марущак проаналізував передумови формування правових механізмів протидії дезінформації в соціальних медіа у контексті національної безпеки. Автор зазначає, що формування цих механізмів необхідно здійснювати на базі конституційних принципів свободи слова із законодавчим закріпленням виключного переліку їх можливих обмежень у соціальних медіа з метою забезпечення національної безпеки [6].

Р. Черниш здійснює порівняльний аналіз правового досвіду країн Європейського Союзу у сфері протидії поширенню фейкової інформації та зазначає, що однією з основних загроз для всіх країн світу стає системна та триваюча дезінформація, тому керівництвом Євросоюзу здійснюються поступальні кроки для запобігання її поширенню [7].

О. Звоздецька присвячує свої праці аналізу базових документів Європейського Союзу у сфері протидії дезінформації в європейському інформаційному просторі, а також зазначає, що відповідні державні органи влади часто мають обмежені технічні можливості для виявлення, аналізу, моніторингу дезінформації [8].

МЕТА СТАТТІ

Дослідити організаційно-правові засади реалізації державної політики протидії дезінформації в Україні та виробити практичні рекомендації щодо розвитку механізмів її реалізації.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Основні завдання формування і реалізації державної політики протидії дезінформації в Україні входять до компетенції таких органів державної влади як Рада національної безпеки і оборони України (функції та компетенція визначені в Законі України "Про Раду національної безпеки і оборони України" та ін.)¹, Міністерство закордонних справ (основні завдання визначені в Положенні)², Міністерство оборони України (основні завдання визначені в Положенні)³, Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України (основні завдання, повноваження та обов'язки визначені в Законі України "Про Державну службу спеціального зв'язку та захисту інформації України")⁴, Департамент кіберполіції (основні завдання визначені в Законі України "Про Національну поліцію")⁵, Міністерство культури та інформаційної політики України (основні завдання визначені в положенні)⁶, Міністерство цифрової трансформації України (основні завдання та повноваження міністерства та Директорату з розвитку кіберзахисту інформаційної інфраструктури і цифрових технологій безпеки визначені положеннями)⁷, Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України (Управління інформаційної політики, основними завданнями якого є здійснення протидії дезінформації та спеціальним інформаційним операціям, а також проведення інформаційно-комунікаційної роботи з підвищення медіаграмотності населення, протидії інформаційній агресії та дезінформації)⁸.

Вдосконалення правового забезпечення інформаційної безпеки, виявлення та протидії дезінформації є основним завданням, окрім інших, Центру протидії дезінформації [5].

ЄС визначає дезінформацію однією з найбільших загроз для Європи, а це вимагає скоординованої діяльності щодо протидії дезінформації від усіх країн-членів ЄС, ЗМІ, онлайн-платформ, а також міжнародних партнерів. Вагомим прикладом об'єднання зусиль і співпраці між країнами, урядами та неурядовими організаціями є ініціатива "Nations Against Disinformation", яка спрямована на підвищення рівня обізнаності громадян про загрози дезінформації та їх наслідки для суспільства [9].

У Доповіді Спеціального доповідача з питань заохочення та захисту права на свободу думок та їх вільне вираження Айрін Хан "Дезінформація та свобода думок та їх вільне вираження" розглянуто загрози забезпечення прав людини та демократичних інститутів і процесів розвитку, що виникають внаслідок поширення дезінформації. Визначено, що заходи реагування на протидію дезінформації з боку держав та компаній є проблематичними, неадекватними та згубними для прав людини, що, у свою чергу, потребує реалізації різно-

¹ Дані із сайту: <https://www.rnbo.gov.ua/ua/Pravova-osnova-diialnosti-Rady-natsionalnoi-bezpeky-i-oborony-Ukrainy.html>

² Дані із сайту: <https://mfa.gov.ua/oficijni-dokumenti/normativno-pravovi-akti>

³ Дані із сайту: <https://www.mil.gov.ua/ministry/normativno-pravova-baza/>

⁴ Дані із сайту: <https://cip.gov.ua/ua>

⁵ Дані із сайту: <https://cyberpolice.gov.ua/normativno-pravovi-akty-yaki-rehlamentuiut-diialnist-politseiskoi-komisii/>

⁶ Дані із сайту: <https://mkip.gov.ua/content/pro-ministerstvo.html>

⁷ Дані із сайту: <https://thedigital.gov.ua/ministry>

⁸ Дані із сайту: <https://minre.gov.ua/diialnist/osnovni-zavdannya-czili-ta-napryamky-diialnosti-strukturnih-pidrozdiliv/upravlinnya-informacijnoyi-polityky/>

планових та багатосторонніх заходів реагування, які б спиралися на міжнародну правозахисну основу [10].

В зв'язку з цим, виникає необхідність проаналізувати нормативно-правові акти щодо реалізації державної політики у сфері протидії дезінформації. В першу чергу необхідно звернутися до міжнародного законодавства у цій сфері, проаналізувавши основні з них.

Так, Кодекс практики ЄС щодо дезінформації (2018), метою якого є визначення дій з метою вирішення проблем, пов'язаних із "дезінформацією", в поняття "дезінформація" не включає неправдиву (оманливу) рекламу, допущені помилки у звітах, сатиру та пародію чи чітко ідентифіковані партійні новини і коментарі тощо, що на нашу думку на сьогодні має дещо вужче спрямування. Цей кодекс неодноразово критикували через те, що організаціям не потрібно було звітуватися за кількісними результатними діяльності, що значно ускладнювало процеси прийняття рішень щодо протидії дезінформації [11].

Тому у 2022 році підписано оновлену (удосконалену) версію Кодексу практики щодо дезінформації, який направлений на захист від поширення дезінформації. Кодекс є основою стратегії ЄС протидії дезінформації, а також є ефективним інструментом для обмеження поширення дезінформації в Інтернеті, зокрема під час виборів та швидкого реагування на кризи, зокрема пандемія коронавірусу (Covid-2019) та війна в Україні [12].

Практичні рекомендації щодо протидії дезінформації для надання експертизи державам-членам і громадянському суспільству регулярно публікує Рада Європи, зокрема [13]:

1. Звіт Ради Європи "Інформаційний розлад: на шляху до міждисциплінарного підходу до досліджень і формування політики" (2017), у якому сформовано комплексний підхід до питань дослідження дезінформації та запропоновано нову термінологію щодо цього.

2. Резолюція ПАРЕ № 2326 "Демократія зламана? Як реагувати?" (2020), де визначено наслідки від поширення дезінформаційних кампаній та тенденцій маніпулювання, направлених на формування громадської думки.

3. Рекомендація СМ/Рес(2018)2 щодо ролі та відповідальності інтернет-посередників, а також затверджені керівні принципи для держав щодо дій, які мають бути вжиті по відношенню до інтернет-посередників.

4. Рекомендація СМ/Рес(2020)1 щодо впливу алгоритмічних систем на права людини та визначено практичні рекомендації щодо цього.

Отже, можна погодитись, що розвиток механізмів державної політики протидії дезінформації ускладнюється тим, що у демократичних країнах законодавство уповільнюється через розвиток сучасних інновацій та нових технологій, необхідність прийняття ефективних управлінських рішень, а також відсутність необхідної технічної експертизи у законотворчому процесі [6].

Таким чином, розроблення стратегій удосконалення механізмів державної політики протидії дезінформації має формуватися на основі ефективного та якісного правового забезпечення. В зв'язку з цим, виникає необхідність проаналізувати законодавство України з позиції забезпечення права на інформацію, інформаційної безпеки, а також медіазаконодавства.

Конституція України визначає найважливішою функцією держави забезпечення інформаційної безпеки, а та-

кож визнає право кожного громадянина вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію [14].

Забезпечення інформаційної безпеки України визначено одним із основних напрямів державної інформаційної політики [15]. За результатами державної експертизи, яка проводиться з урахуванням галузевих вимог та норм інформаційної безпеки, здійснюється підтвердження відповідності комплексної системи захисту інформації з метою обробки в системі державних інформаційних ресурсів або інформації з обмеженим доступом [16].

Особливості реалізації державної політики у сфері інформатизації для забезпечення потреб та розвитку інформаційного суспільства, впровадження інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій визначає Національна програма інформатизації, під час формування та виконання якої замовники забезпечують інформаційну безпеку держави та кіберзахист державних інформаційних ресурсів, захист інформації, вимогу щодо захисту якої встановлено законом [17].

Стійкість та взаємодію визначено основними напрямами забезпечення інформаційної безпеки України. Тому, Стратегія інформаційної безпеки України визначає такі стратегічні цілі [18]:

1. Протидія дезінформації та інформаційним операціям.

2. Забезпечення всебічного розвитку української культури та утвердження української громадянської ідентичності.

3. Підвищення рівня медіакультури та медіаграмотності суспільства.

4. Забезпечення дотримання прав особи на збирання, зберігання, використання та поширення інформації, свободи вираження своїх поглядів і переконань, захист приватного життя, доступ до об'єктивної та достовірної інформації, а також забезпечення захисту прав журналістів, гарантування їх безпеки під час виконання професійних обов'язків, протидія поширенню незаконного контенту.

5. Інформаційна реінтеграція громадян України, які проживають на тимчасово окупованих територіях та на прилеглих до них територіях України, до загальноукраїнського інформаційного простору, а також відновлення їх права на інформацію, що дає їм змогу підтримувати зв'язок з Україною.

6. Створення ефективної системи стратегічних комунікацій.

7. Розвиток інформаційного суспільства та підвищення рівня культури діалогу.

Одним із пріоритетів у системі національної безпеки України є забезпечення кібербезпеки, пріоритетами якої є [19]:

- убезпечення кіберпростору задля захисту суверенітету держави та розвитку суспільства;

- захист прав, свобод і законних інтересів громадян України у кіберпросторі;

- європейська і євроатлантична інтеграція у сфері кібербезпеки.

Дезінформаційні атаки та масове маніпулювання свідомістю спрямовуються не лише проти України, а й проти міжнародних партнерів нашої держави. Стратегія зовнішньополітичної діяльності України пріоритетним напрямом визначає саме забезпечення захисту від загроз в інформаційній сфері [20].

Законодавством визначено основні завдання державної політики у сфері медіа, зокрема — це забезпечення достовірності та збалансованості подання інформації, гарантування вільного і відкритого обговорення суспільно важливих проблем та ін. До повноважень центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в інформаційній сфері віднесено питання забезпечення формування та реалізації державної політики у сфері медіа, зокрема з питань медіаграмотності [21].

Отже, чинне законодавство України потребує удосконалення в частині розвитку механізмів державної політики протидії дезінформації.

ВИСНОВКИ

Встановлено, що питання державної політики протидії дезінформації регулюється значною частиною нормативно-правових актів в контексті конституційних гарантій права на інформацію, захист інформації, а також забезпечення інформаційної безпеки та розвитком медіазаконодавства. Доведено, що чинним законодавством України не визначено поняття "дезінформація" та "протидія дезінформації".

В зв'язку з цим, основними заходами з протидії дезінформації є розвиток критичного мислення у населення та формування навичок медіаграмотності. Тому вважаємо за необхідне розробити та затвердити проєкт Стратегії з медіаграмотності.

З метою удосконалення механізмів реалізації державної політики протидії дезінформації необхідно розробити стратегічні напрями (Стратегію) протидії дезінформації, забезпечення цифрової безпеки, в тому числі і засобами штучного інтелекту (розуму).

Література:

1. Самчинська О. А. Дезінформація: поняття та сутність. Адміністративне право і процес. 2022. 3 (38). С. 32-45. URL: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/49917> (Дата звернення: 10.07.2023).
2. Басенко Р. О., Шаравара Р. І., Кравченко А. П., Чумаш Д. О. Перспективи розвитку правового забезпечення протидії інформаційній війні. Юридичний науковий електронний журнал. 2023. № 4. С. 28—30. URL: http://www.lsej.org.ua/4_2023/3.pdf (Дата звернення: 10.07.2023).
3. Трансформація сфери медіаграмотності в умовах повномасштабної війни в Україні. Аналітичний звіт. 2022. URL: https://filter.mkp.gov.ua/wp-content/uploads/2022/09/transformation-medialiteracy_ua-1.pdf (Дата звернення: 10.07.2023).
4. Миколайчук Б. Епідемія дезінформації: чому фейки стали частиною нашого життя і як "вакцинуватися". Центр демократії та верховенства права. 2021. URL: <https://cedem.org.ua/analytics/epidemiya-dezinformatsiyi/> (Дата звернення: 10.07.2023).
5. Питання Центру протидії дезінформації: Указ Президента України від 7 травня 2021 року № 187/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/187/2021#Text> (Дата звернення: 10.07.2023).
6. Марущак А. І. Передумови для формування правових механізмів протидії дезінформації в соціальних медіа у контексті національної безпеки: постановка про-

блеми. Інформація і право. 2022. № 1 (40). С. 82—88. URL: <http://il.ippi.org.ua/article/view/254345> (Дата звернення: 11.07.2023).

7. Черниш Р. Правовий досвід країн Європейського Союзу у сфері протидії поширенню фейкової інформації. Підприємництво. Господарство і право. 2019. № 10. С. 123—128. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2019/10/22.pdf> (Дата звернення: 11.07.2023).

8. Звоздецька О. Протидія дезінформації в Європейському Союзі: правовий аспект. Медіафорум. 2021 № 9. С. 245—262. URL: <https://journals.chnu.edu.ua/index.php/mediaforum/article/view/254> (Дата звернення: 11.07.2023).

9. Nations Against Disinformation: запуск нового креативного інструменту з протидії дезінформації. Офіційний сайт Міністерства закордонних справ України. 2023. URL: <https://mfa.gov.ua/news/nations-against-disinformation-zapusk-novogo-kreativnogo-instrumentu-z-protidiyi-dezinformatsiyi> (Дата звернення: 12.07.2023).

10. Дезінформація и свобода мнений и их свободное выражение. Генеральна Асамблея ООН. А/HRC/47/25. 2021. 25 с. URL: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G21/085/66/PDF/G2108566.pdf?OpenElement> (Дата звернення: 12.07.2023).

11. Brookt Tanner EU Code of Practice on Disinformation 2018. Brookings. 2022. URL: <https://www.brookings.edu/articles/eu-code-of-practice-on-disinformation/> (Дата звернення: 12.07.2023).

12. The 2022 Code of Practice on Disinformation. Shaping Europe's digital future. 2022. URL: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/code-practice-disinformation> (Дата звернення: 12.07.2023).

13. Боротьбі з дезінформацією сприяло б удосконалення медіазаконодавства України та посилення ролі Суспільного мовника, — Стен Ньорлов. Офіс Ради Європи в Україні. 2022. URL: <https://www.coe.int/uk/web/kyiv/-/improving-the-media-legislation-of-ukraine-and-strengthening-the-role-of-the-public-broadcaster-would-contribute-to-the-fight-against-disinformation-s> (Дата звернення: 14.07.2023).

14. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (Дата звернення: 14.07.2023).

15. Про інформацію: Закон України від 2 жовтня 1992 року № 2657-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text> (Дата звернення: 14.07.2023).

16. Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах: Закон України від 5 липня 1994 року № 80/94-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80/94-%D0%B2%D1%80#Text> (Дата звернення: 14.07.2023).

17. Про Національну програму інформатизації: Закон України від 1 грудня 2022 року № 2807-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2807-20#n191> (Дата звернення: 14.07.2023).

18. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 жовтня 2021 року "Про Стратегію інформаційної безпеки": Указ Президента України від 28 грудня 2021 року № 685/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/685/2021#n5> (Дата звернення: 14.07.2023).

19. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 травня 2021 року "Про Стратегію кібербезпеки України": Указ президента України від 26 серпня 2021 року № 447/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/447/2021#Text> (Дата звернення: 14.07.2023).

20. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 30 липня 2021 року "Про Стратегію зовнішньополітичної діяльності України": Указ Президента України від 26 серпня 2021 року № 448/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/448/2021#Text> (Дата звернення: 14.07.2023).

21. Про медіа: Закон України від 13 грудня 2022 року № 2849-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#Text> (Дата звернення: 14.07.2023).

References:

1. Samchyn's'ka, O.A. (2022), "Disinformation: concept and essence", *Administrativne pravo i protses*, vol. 3 (38), pp. 32—45, available at: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/49917> (Accessed 10.07.2023).

2. Basenko, R.O. Sharavara, R.I. Kravchenko, A.P. and Chumash, D.O. (2023), "Prospects for the development of legal security against information warfare", *Yurydychny naukovyj elektronnyj zhurnal*, vol. 4, pp. 28—30, available at: http://www.lsej.org.ua/4_2023/3.pdf (Accessed 10.07.2023).

3. UMCi (2022), "Transformation of the field of media literacy in the conditions of a full-scale war in Ukraine", available at: https://filter.mkp.gov.ua/wp-content/uploads/2022/09/transformation-medialiteracy_ua-1.pdf (Accessed 10.07.2023).

4. Mykolajchuk, B. (2021), "The epidemic of misinformation: why fakes have become a part of our lives and how to "get vaccinated", available at: <https://cedem.org.ua/analytics/epidemiya-dezinformatsiyi/> (Accessed: 10.07.2023).

5. President of Ukraine (2021), Decree "Issues of the Center for Combating Disinformation", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/187/2021#Text> (Accessed 10.07.2023).

6. Maruschak, A.I. (2022), "Prerequisites for the formation of legal mechanisms for countering disinformation in social media in the context of national security: problem statement", *Informatsiia i pravo*, vol. 1 (40), pp. 82—88, available at: <http://il.ippi.org.ua/article/view/254345> (Accessed 11.07.2023).

7. Chernysh, R. (2019), "Legal experience of the countries of the European Union in the field of combating the spread of fake information", *Pidpriemnytstvo. Hospodarstvo i pravo*, vol. 10, pp. 123—128, available at: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2019/10/22.pdf> (Accessed 11.07.2023).

8. Zvozdets'ka, O. (2021), "Combating Disinformation in the European Union: Legal Aspects", *Mediaforum*, vol. 9, pp. 245—262, available at: <https://journals.chnu.edu.ua/index.php/mediaforum/article/view/254> (Accessed 11.07.2023).

9. Ministry of Foreign Affairs of Ukraine (2023), "Nations Against Disinformation: launch of a new creative tool to combat disinformation", available at: <https://mfa.gov.ua/news/nations-against-disinformation-zapusk-novogo-kreativnogo-instrumentu-z-protidiyi-dezinformatsiyi> (Accessed 12.07.2023).

10. UN (2021), "Disinformation and freedom of opinion and expression", available at: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G21/085/66/PDF/G2108566.pdf?OpenElement> (Accessed 12.07.2023).

11. Tanner, B. (2022), "EU Code of Practice on Disinformation 2018", Brookings, available at: <https://www.brookings.edu/articles/eu-code-of-practice-on-disinformation/> (Accessed 12.07.2023).

12. Shaping Europe's digital future. (2022), "The 2022 Code of Practice on Disinformation", available at: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/code-practice-disinformation> (Accessed 12.07.2023).

13. Council of Europe (2022), "Improving the media legislation of Ukraine and strengthening the role of the Public Broadcaster would contribute to the fight against disinformation", — Sten Nyorlov", available at: <https://www.coe.int/uk/web/kyiv/-/improving-the-media-legislation-of-ukraine-and-strengthening-the-role-of-the-public-broadcaster-would-contribute-to-the-fight-against-disinformation-s> (Accessed 14.07.2023).

14. Verkhovna Rada of Ukraine (1996), "The Constitution of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (Accessed 14.07.2023).

15. Verkhovna Rada of Ukraine (1992), The Law of Ukraine "On Information", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text> (Accessed 14.07.2023).

16. Verkhovna Rada of Ukraine (1994), The Law of Ukraine "On Protection of Information in Automated Systems", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80/94-%D0%B2%D1%80#Text> (Accessed 14.07.2023).

17. Verkhovna Rada of Ukraine (1994), The Law of Ukraine "On Protection of Information in Automated Systems", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80/94-%D0%B2%D1%80#Text> (Accessed 14.07.2023).

18. President of Ukraine (2021), Decree "On the decision of the National Security and Defense Council of Ukraine dated October 15, 2021 "On Information Security Strategy"", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/685/2021#n5> (Accessed 14.07.2023).

19. President of Ukraine (2021), Decree "On the decision of the National Security and Defense Council of Ukraine dated May 14, 2021 "On the Cybersecurity Strategy of Ukraine"", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/447/2021#Text> (Accessed 14.07.2023).

20. President of Ukraine (2021), Decree "On the decision of the National Security and Defense Council of Ukraine dated July 30, 2021 "On the Strategy of Ukraine's foreign policy activity"", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/448/2021#Text> (Accessed 14.07.2023).

21. Verkhovna Rada of Ukraine (2022), The Law of Ukraine "About the media", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#Text> (Accessed 14.07.2023).

Стаття надійшла до редакції 02.08.2023 р.